

**МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ
ТА ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ**

**УКРАЇНСЬКИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ
ІНСТИТУТ ПРОДУКТИВНОСТІ
АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ**

**Аналітичні
дослідження**

**цінових тенденцій
у сфері закупівлі
великої рогатої
худоби,
свиней і молока
в Україні та країнах ЄС**

**(станом на 15 березня
2023 року)**

**МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ
ТА ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ**

**УКРАЇНСЬКИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ
ІНСТИТУТ ПРОДУКТИВНОСТІ
АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ**

Аналітичні дослідження

**цінових тенденцій
у сфері закупівлі
великої рогатої худоби,
свиней і молока
в Україні та країнах ЄС**

(станом на 15 березня 2023 року)

УДК 338.516.48.[636.2+636.4+637.1](477+4-6ЄС)(048.83)
А64

Автори: В. М. Івченко, А. Л. Солошонок, А. Ю. Мамочка,
О. Е. Майданюк

Друкується за рішенням вченої ради Українського науково-дослідного інституту продуктивності агропромислового комплексу (протокол № 3 від 24 грудня 2018 р.)

А64 Аналітичні дослідження цінових тенденцій у сфері закупівлі великої рогатої худоби, свиней і молока в Україні та країнах ЄС/ В. М. Івченко, А.Л. Солошонок, А.Ю. Мамочка та ін. Київ: НДІ «Укragропромпродуктивність», 2023. 27 с.
ISBN 978-617-613-070-3

Науково-аналітичне видання містить інформацію щодо цінових тенденцій у сфері закупівлі великої рогатої худоби, свиней і молока в Україні та країнах ЄС.

Аналітичні дослідження динаміки закупівельних цін на велику рогату худобу, свиней та молоко незбиране II гатунку, прийнятих від господарств населення України, здійснено на підставі даних, отриманих шляхом опитування понад 800 об'єктів (підприємства різних форм власності, фізичні особи-підприємці, сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи, закупівельні пункти, сільські та селищні ради тощо), які здійснюють закупівлю та перероблення цієї сировини у 24 регіонах.

Аналітичний огляд середніх цін реалізації ВРХ, свиней та молока сирого усіх видів від сільськогосподарських підприємств проведено на підставі даних Держстату.

Також дослідження містять інформацію щодо рівня закупівельних цін на ВРХ, свиней та молоко у країнах ЄС (за даними Європейської комісії).

Наведені матеріали за потреби можуть бути використані фахівцями будь-якої сфери діяльності для аналізу цінової ситуації на ринку сільськогосподарської продукції.

Без права перевидання. Відтворення або використання матеріалу, що міститься в інформаційному продукті, для освітніх або некомерційних цілей вирішується без отримання попередньої письмової згоди власників авторського права за умови посилання на його повну бібліографічну назву згідно з ДСТУ 7.1:2006. Відтворення або використання матеріалу, що міститься в цьому інформаційному продукті, для перепродажу, інших комерційних цілей або угод (договорів) на розробку науково-дослідних робіт забороняється без отримання попередньої згоди власників авторського права. Ці умови відносяться і до видань попередніх років. Заявку на отримання такого дозволу слід направляти науково-організаційному відділу НДІ «Укragропромпродуктивність» за адресою: 03035, м. Київ, пл. Солом'янська, 2, або електронною поштою: uapp_god@ukr.net

УДК 338.516.48.[636.2+636.4+637.1](477+4-6ЄС)(048.83)

ISBN 978-617-613-070-3

© В. М. Івченко, А. Л. Солошонок,

А.Ю. Мамочка та ін., 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. Результати аналітичних досліджень динаміки закупівельних цін на велику рогату худобу в Україні та країнах ЄС.....	5
1.1 Динаміка закупівельних цін на велику рогату худобу, прийняту на забій від господарств населення України (за даними НДІ «Укragропромпродуктивність»).....	5
1.2 Середні ціни на велику рогату худобу у країнах ЄС	8
2. Результати аналітичних досліджень динаміки закупівельних цін на свиней в Україні та країнах ЄС.....	12
2.1 Динаміка закупівельних цін на свиней, прийнятих від господарств населення України (за даними НДІ «Укragропромпродуктивність»).....	12
2.2 Середні ціни на свиней та поросят у країнах ЄС	14
3. Результати аналітичних досліджень динаміки закупівельних цін на молоко в Україні та країнах ЄС.....	18
3.1 Динаміка закупівельних цін на молоко незбиране II гатунку, придбане суб'єктами господарювання у господарствах населення України (за даними НДІ «Укragропромпродуктивність»).....	18
3.2 Динаміка закупівельних цін на молоко у країнах ЄС	21
3.3 Світові закупівельні ціни на молоко.....	22
ВИСНОВКИ	24
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	26

ВСТУП

Механізм ціноутворення, який повинен збалансовувати різноспрямовані інтереси продавців (виробників) і покупців (споживачів) товару, розподіляти ресурси, стимулювати раціональне розміщення виробництва, впровадження інновацій тощо посідає особливе місце в економіці країни. Від ефективності виконання цим механізмом покладених на нього функцій залежать стан і тенденції розвитку як окремих секторів економіки, так і національного господарства загалом. Динаміка цін виступає важливим індикатором стану окремих галузей економіки, а вплив на формування цін є одним з інструментів оптимізації економічних процесів.

Зазначене повною мірою стосується ціноутворення у вітчизняному аграрному секторі. Ціни на сільськогосподарську продукцію є найдинамічнішою характеристикою аграрного ринку. Вони чутливо реагують на вплив численних економічних, технологічних, погодних, соціально-політичних чинників й у свою чергу визначають вектори і темпи розвитку окремих сільськогосподарських галузей, рівень продовольчої безпеки країни. Значна диференціація та коливання в динаміці цін реалізації сільськогосподарської продукції свідчать про слабку керованість процесами на агропродовольчому ринку. Це породжує нестабільність, яка знижує інвестиційну привабливість аграрного сектору, посилює диспропорції в розвитку окремих його складових. Цінова нестабільність зумовлює необхідність здійснення моніторингу та системного аналізу цін на продукцію сільськогосподарських товаровиробників [1].

Діяльність учасників будь-якого ринку неможлива без наявності інформації про ціни, попит і пропозицію. Ціновий моніторинг аграрного сектору може бути використаний для виявлення критичних явищ, інформування громадськості та органів державної влади, прийняття рішень щодо розвитку галузі та тактики поведінки на ринку, а також забезпечує зворотній зв'язок у відношенні відповідних державних програм. Своєчасна, доступна та достовірна інформація є надзвичайно важливою для ефективної діяльності суб'єктів ринку, дозволяє приймати оперативні рішення та планувати діяльність на майбутнє.

Здійснення цінового моніторингу в Україні є невід'ємною умовою існування досконалого ринку сільськогосподарської продукції. Функціонування системи оперативного збору, обробки, зберігання та розповсюдження інформації про рівень внутрішніх цін серед суб'єктів ринку є важливою передумовою реформування аграрного сектору на ринкових засадах і розвитку агробізнесу. За відсутності належної системи інформування про цінові тенденції щодо сільськогосподарської продукції продавці та покупці недостатньою мірою володіють знаннями відносно поточних і очікуваних цін, а також розміщення товарів та послуг.

Розвиток агропромислового виробництва потребує належного функціонування служби моніторингу аграрного ринку. Необхідність забезпечення його прозорості для продавців та покупців з метою оперативного доступу до цінової інформації зумовлює актуальність проведених досліджень.

1. РЕЗУЛЬТАТИ АНАЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ДИНАМІКИ ЗАКУПІВЕЛЬНИХ ЦІН НА ВЕЛИКУ РОГАТУ ХУДОБУ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄС

1.1 Динаміка закупівельних цін на велику рогату худобу, прийняту на забій від господарств населення України (за даними НДІ «Укргропромпродуктивність»)

Рівень поточних цін у середньому по Україні.

Станом на 15 березня 2023 року середні арифметичні незважені ціни на молодняк ВРХ знаходяться в межах **43,22 грн** за 1кг живої ваги (телиці вагою до 330 кг) та **49,99 грн** за 1кг живої ваги (бички вагою 330 кг і більше), ціни на корів (за вгодваністю) – у межах **33,88–39,87 грн** за 1 кг живої ваги (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 Динаміка та діапазон закупівельних цін на ВРХ

	16 березня 2023 р	16 лютого 2023 р
Молодняк ВРХ, грн/кг	43,22–49,99	42,83-49,70
Корови, грн/кг	33,88 – 39,87	32,85 – 38,57

Регіональний зріз.

Найнижчі закупівельні ціни на молодняк ВРХ – у Рівненській, Хмельницькій, Тернопільській, Чернівецькій областях. Найвищі – у Кіровоградській, Закарпатській, Львівській та Київській областях (табл. 1.2).

Найнижчі закупівельні ціни на корів (за вгодваністю) зафіксовані у Рівненській, Полтавській, Київській та Львівській областях, найвищі – у Закарпатській, Одеській, Черкаській та Кіровоградській областях.

Динаміка цін.

Місячна динаміка. За останній місяць найбільше зростання на корів вищої вгодваності – на 3,39 % (табл. 1.3).

Таблиця 1.2 Мінімальні та максимальні ціни по регіонах за 1 кг живої ваги, грн.

Область	Молодняк ВРХ				Область	Корови (за вгодваністю)		
	вагою < 330 кг		вагою > 330 кг			вища	середня	нижчесередня
	бички	телиці	бички	телиці				
Рівненська	36,00	35,00	36,00	37,00	Рівненська	31,00	28,00	25,00
Хмельницька	44,37	41,22	47,87	45,87	Полтавська	35,00	33,00	30,00
Тернопільська	44,83	42,50	46,07	43,67	Київська	35,00	32,50	30,00
Чернівецька	45,67	41,83	48,67	44,50	Львівська	39,80	36,83	32,80
По Україні	46,06	43,22	49,99	47,03	По Україні	39,87	36,89	33,88
Київська	47,50	45,50	51,00	48,00	Кіровоградська	44,30	42,50	40,00
Львівська	47,63	45,20	53,50	48,83	Черкаська	44,52	42,70	40,96
Закарпатська	48,00	48,00	50,00	50,00	Одеська	45,00	40,00	35,00
Кіровоградська	54,20	51,90	56,00	54,00	Закарпатська	45,00	43,0	40,00

Упродовж тривалого періоду найвищими залишаються ціни на бичків вагою 330 кг і більше, динаміка цін на яких наведена на рис. 1.1.

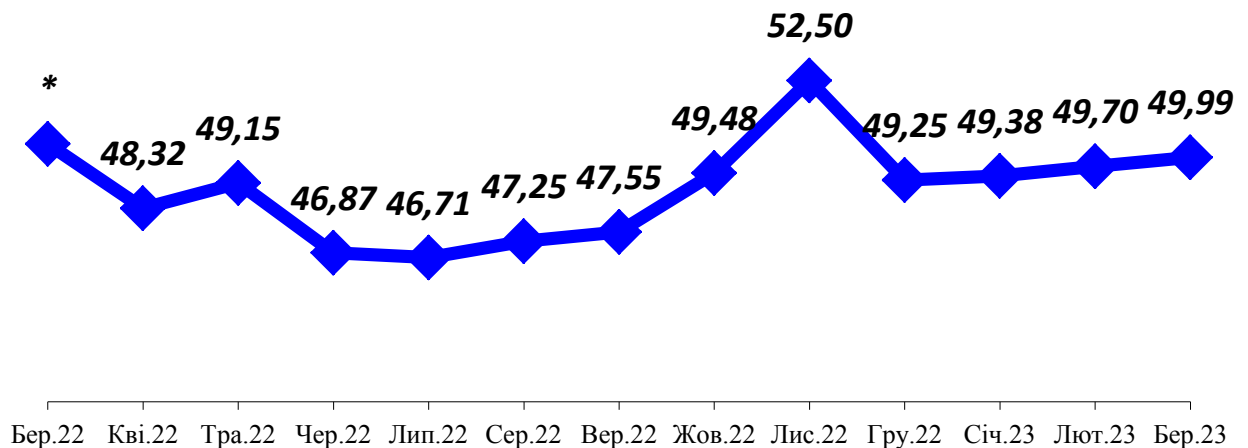

Рис. 1.1 Динаміка закупівельних цін на молодняк ВРХ, прийнятий на забій від господарств населення, грн за 1 кг живої ваги

За період з березня 2022 року по лютий 2023 найвища ціна на бичків вагою 330 кг була зафіксована у листопаді 2022 року – 52,50 грн за 1 кг живої ваги, найнижча у липні 2022 року – 46,71 грн за 1 кг живої ваги.

Таблиця 1.3 Закупівельні ціни на велику рогату худобу (ВРХ), прийняту від господарств населення України

Область	Закупівельна ціна за 1 кг живої ваги, грн. (станом на 15 березня 2022 р.)						
	молодняк ВРХ				корови вищої вгодюваності	корови середньої вгодюваності	корови нижчесередньої вгодюваності
	вагою до 330 кг		вагою 330 кг і більше				
	бички	телиці	бички	телиці			
АР Крим**	–	–	–	–	–	–	–
Вінницька**	–	–	–	–	–	–	–
Волинська*	–	–	–	–	–	–	–
Дніпропетровська*	–	–	–	–	–	–	–
Донецька*	–	–	–	–	–	–	–
Житомирська**	–	–	–	–	–	–	–
Закарпатська	48,00	48,00	50,00	50,00	45,00	43,00	40,00
Запорізька*	–	–	–	–	–	–	–
Івано-Франківська**	–	–	–	–	–	–	–
Київська	47,50	45,50	51,00	48,00	35,00	32,50	30,00
Кіровоградська	54,20	51,90	56,00	54,00	44,30	42,50	40,00
Луганська**	–	–	–	–	–	–	–
Львівська	47,63	45,20	53,50	48,83	39,80	36,83	32,80
Миколаївська**	–	–	–	–	–	–	–
Одеська**	44,00	38,00	50,00	40,00	45,00	40,00	35,00
Полтавська	45,00	43,00	50,00	48,00	35,00	33,00	30,00
Рівненська**	36,00	35,00	36,00	37,00	31,00	28,00	25,00
Сумська*	–	–	–	–	–	–	–
Тернопільська	44,83	42,50	46,07	43,67	40,17	38,17	34,00
Харківська**	–	–	–	–	–	–	–
Херсонська**	–	–	–	–	–	–	–
Хмельницька**	44,37	41,22	47,87	45,87	–	35,50	–
Черкаська	–	–	60,76	57,50	44,52	42,70	40,96
Чернівецька	45,67	41,83	48,67	44,50	39,33	36,00	–
Чернігівська	49,50	–	50,00	–	39,50	34,50	31,00
По Україні	46,06	43,22	49,99	47,03	39,87	36,89	33,88
Станом на 16.02.2023р	45,60	42,83	49,70	47,26	38,57	35,95	32,85
Зміни за період, %	1,02	0,90	0,59	-0,47	3,39	2,61	3,14

*За минулий період приймання ВРХ від господарств населення не здійснювалося.

** Інформація відсутня.

1.2 Середні ціни на велику рогату худобу у країнах ЄС

Середні ціни на телиць у країнах ЄС

За даними Європейської комісії, у 2022 р. на ринках країн ЄС середні ціни продажу телиць були в середньому на 19,5% нижчі ніж середні ціни купівлі бичків. [4].

У лютому 2023 р. середня ціна телиць у країнах ЄС становила 2,80 євро за 1 кг живої ваги, що на 1,1% більше ніж у лютому 2022 р., та на 1,0% більше від попереднього місяця. Водночас це у 2 рази перевищує рівень закупівельних цін в Україні (рис. 1.2).

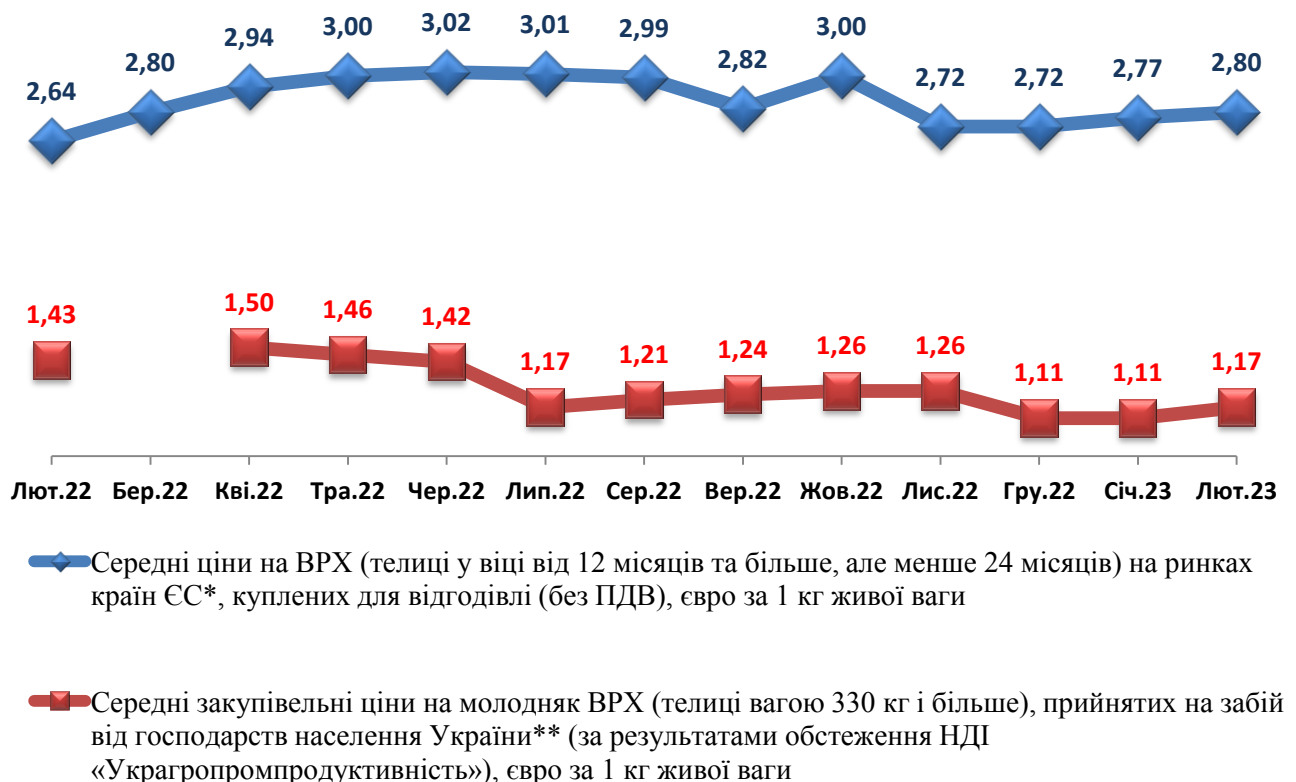

Рис. 1.2 Динаміка середніх цін на ВРХ (телиці) в Україні та ЄС

* Станом на 02.03.2023 р., за даними Європейської комісії.

** Розрахункові дані за відповідний період, згідно з курсом НБУ, що встановлений в останній робочий день місяця.

НДІ «Укразропромпродуктивність»

У лютому 2023 р. найвищі середні ціни на телиць для відгодівлі серед країн ЄС досягнуто у Франції – 3,15 євро за 1 кг живої ваги та Бельгії – 3,20 євро за 1 кг живої ваги.

Найнижча ціна зафіксована у Австрії – 2,25 євро за 1 кг живої ваги.

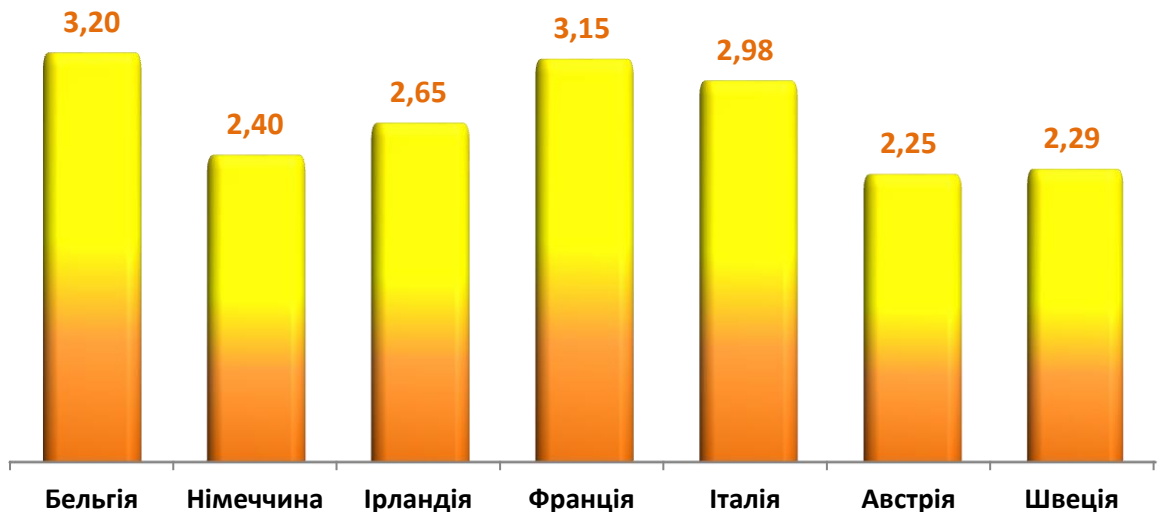

Рис. 1.3 Середні ціни на ВРХ (телиці) по основних країнах-виробниках ЄС* у лютому 2023 р., євро за 1 кг живої ваги

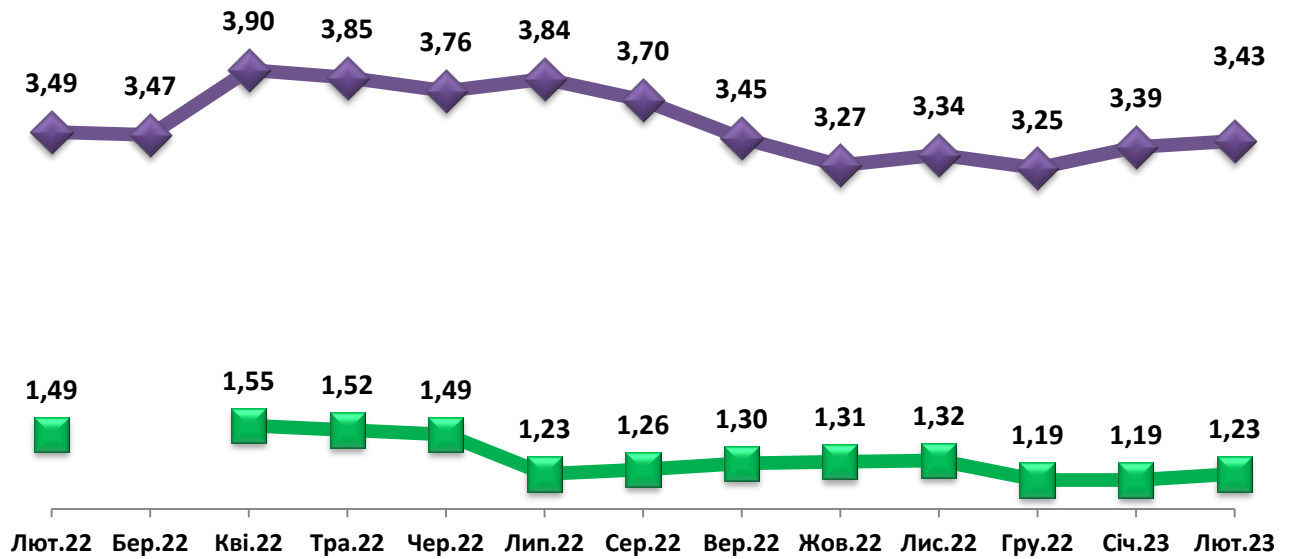
* Станом на 02.03.2023 р., за даними Європейської комісії.

** Розрахункові дані за відповідний період, згідно з курсом НБУ, що встановлений в останній робочий день місяця.

Середні ціни на бичків у країнах ЄС

Середня ціна бичків у лютому 2023 р. у країнах ЄС становила 3,43 євро за 1 кг живої ваги, що на 1,7% менше показника відповідного місяця 2022 р., та на 1,0% більше від попереднього місяця (рис. 1.4).

НДІ «Укragропромпродуктивність»

— Середні ціни на ВРХ (бички у віці від 12 місяців та більше, але менше 24 місяців) на ринках країн ЄС*, куплених для відгодівлі (без ПДВ), євро за 1 кг живої ваги

— Середні закупівельні ціни на молодняк ВРХ (бички вагою 330 кг і більше), прийнятих на забій від господарств населення України** (за результатами обстеження НДІ «Укragропромпродуктивність»), євро за 1 кг живої ваги

Рис. 1.4 Динаміка середніх цін на ВРХ (бички) в Україні та ЄС

* Станом на 02.03.2023 р., за даними Європейської комісії.

** Розрахункові дані за відповідний період, згідно з курсом НБУ, що встановлений в останній робочий день місяця.

У лютому 2023 р. найвища середня ціна на бичків, куплених для відгодівлі в межах ЄС зафіксована у Німеччині – 4,47 євро за 1 кг живої ваги.

Найнижча ціна зафіксована у Швеції – 1,36 євро за 1 кг живої ваги.

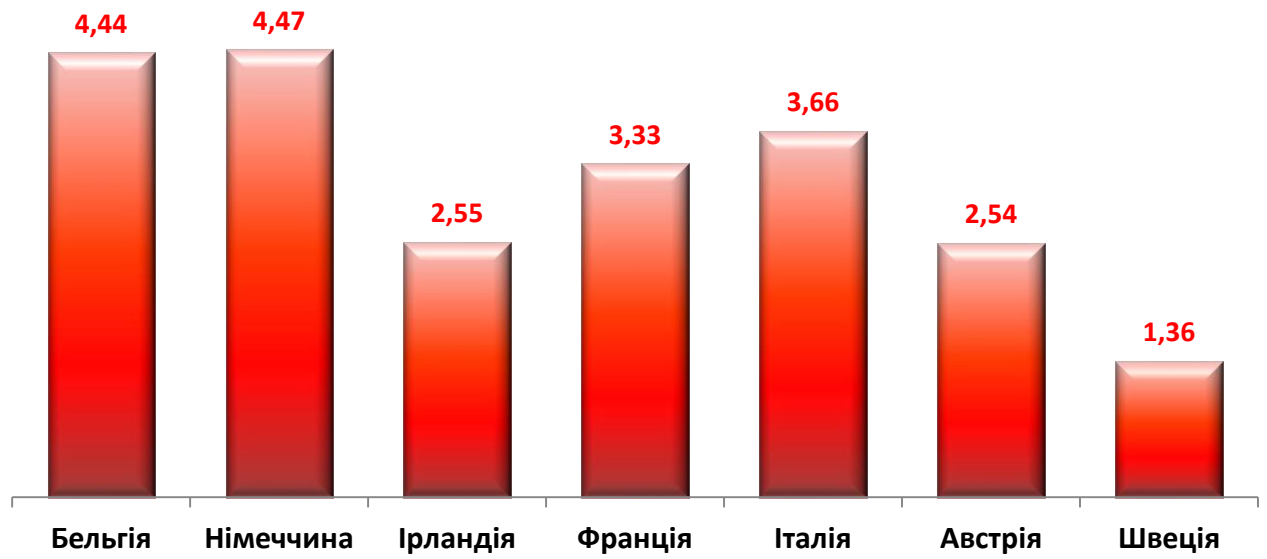

Рис. 1.5 Середні ціни на ВРХ (бички) по основних країнах-виробниках ЄС* у лютому 2023 р., євро за 1 кг живої ваги

* Станом на 02.03.2023 р., за даними Європейської комісії.

** Розрахункові дані за відповідний період, згідно з курсом НБУ, що встановлений в останній робочий день місяця.

2. РЕЗУЛЬТАТИ АНАЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ДИНАМІКИ ЗАКУПІВЕЛЬНИХ ЦІН НА СВИНЕЙ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄС

2.1 Динаміка закупівельних цін на свиней, прийнятих від господарств населення України (за даними НДІ «Укראгропромпродуктивність»)

Рівень поточних цін у середньому по Україні.

Станом на 15 березня 2023 року середні арифметичні незважені ціни на свиней знаходяться в межах **70,85 грн** за 1кг живої ваги (категорія перша-екстра) та **67,96 грн** за 1кг живої ваги (друга категорія). Середня ціна поросят-молочників становить **2421,96 грн** за голову (табл. 2.1).

Таблиця 2.1 Динаміка закупівельних цін на свиней

Показник	15 березня 2023 р.	16 лютого 2023 р.
Свині категорії перша-екстра, грн/кг живої ваги	70,85	69,78
Свині другої категорії, грн/кг живої ваги	67,96	67,04
Поросята-молочники, грн/за голову	2421,96	2381,7

Регіональний зріз.

Найнижчі закупівельні ціни на свиней категорії перша-екстра у Закарпатській, Волинській, Черкаській та Полтавській областях (на **1,19 % – 11,07 %** нижчі, ніж в Україні); **найвищі** – у Дніпропетровській, Одеській, Київській та Чернігівській областях, в яких цей показник у середньому на **1,63% – 12,92 %** перевищує загальноукраїнське значення. (табл. 2.2).

Найнижчі ціни на поросят-молочників у Київській, Кіровоградській, Дніпропетровській та Полтавській областях – на **13,29 % – 29,43 %** нижчі ніж в середньому по Україні, **найвищі** – у Чернігівській, Сумській, Львівській та Черкаській областях (на **16,64 % – 33,16 %**).

Таблиця 2.2 Мінімальні та максимальні ціни по регіонах

Область	Свині категорії перша-екстра, грн/кг	Область	Свині другої категорії, грн/кг	Область	Поросята-молочники, грн/голову
Закарпатська	63,00	Одеська	64,00	Київська	1709,10
Волинська	68,00	Кіровоградська	64,20	Кіровоградська	1900,00
Черкаська	69,33	Черкаська	65,60	Дніпропетровська	1907,5
Полтавська	70,00	Волинська	66,00	Полтавська	2100,00
По Україні	70,85	По Україні	67,96	По Україні	2421,96
Чернігівська	72,00	Київська	69,00	Черкаська	2825,00
Київська	72,30	Чернівецька	70,00	Львівська	2895,00
Одеська	73,00	Дніпропетровська	72,33	Сумська	3100,00
Дніпропетровська	80,00	Полтавська	73,00	Чернігівська	3225,00

Таблиця 2.3 Закупівельні ціни на свиней, прийнятих від господарств населення України

Область	Закупівельні ціни на свиней та поросят станом на 15 лютого 2023 р.:		
	ціна за 1 кг живої ваги, грн		ціна за голову, грн
	свині категорії перша-екстра	свині другої категорії	поросята-молочники
АР Крим*	–	–	–
Вінницька*	–	–	–
Волинська	68,00	66,00	
Дніпропетровська	80,00	72,33	1907,5
Донецька**	–	–	–
Житомирська*	–	–	
Закарпатська	63,00	–	–
Запорізька*	–	–	–
Івано-Франківська*	–	–	–
Київська	72,30	69,00	1709,10
Кіровоградська	70,50	64,20	1900,00
Луганська*	–	–	–
Львівська	–	68,85	2895,00
Миколаївська*	–	–	–
Одеська	73,00	64,00	2500,00
Полтавська	70,00	73,00	2150,00
Рівненська	69,00	70,00	2100,0
Сумська	–	–	3100,00
Тернопільська	70,33	68,33	
Харківська*	–	–	–
Херсонська*	–	–	–
Хмельницька		67,20	2280,00
Черкаська	69,33	65,60	2825,00
Чернівецька	–	70,00	2200,00
Чернігівська	72,00	67,00	3225,00
По Україні	70,85	67,96	2421,96

* Інформація відсутня.

** М'ясопереробні підприємства не здійснюють закупівлю свиней у населення.

Станом на 15.02. 2023 р.	69,78	67,04	2381,70
Зміни за період, %	1,53	1,36	1,69

Динаміку закупівельних цін на свиней категорії перша-екстра наведено на рис. 2.1.

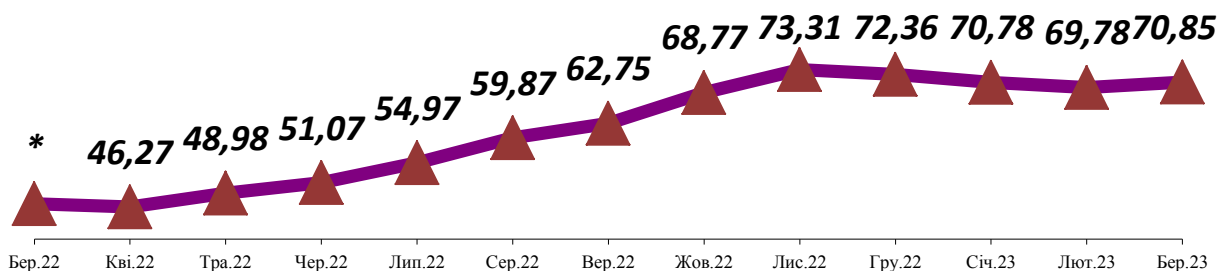

Рис. 2.1 Закупівельні ціни на свиней категорії перша-екстра, грн/кг живої ваги

2.2 Середні ціни на свиней (у забійній вазі) у країнах ЄС

Країни ЄС – другий за величиною (після Китаю) світовий виробник свинини та лідер із експорту даного виду м'яса. У ЄС свині формують найбільшу категорію тваринництва.

За даними Європейської комісії, на ринках країнах ЄС протягом 2022 р., на свиней у забійній вазі класу S відбувалося зростання середніх цін (крім лютого 2022 р.), а на свинина класу R – сезонні коливання [4].

Станом на 27 лютого 2023 р. середня ціна реалізації свиней у забійній вазі класу S становила 231,52 євро за 100 кг, що на 53,0% більше ніж 28 лютого 2022 р., свинина класу R – 250,62 євро за 100 кг, що на 47,1% більше (рис.2.2).

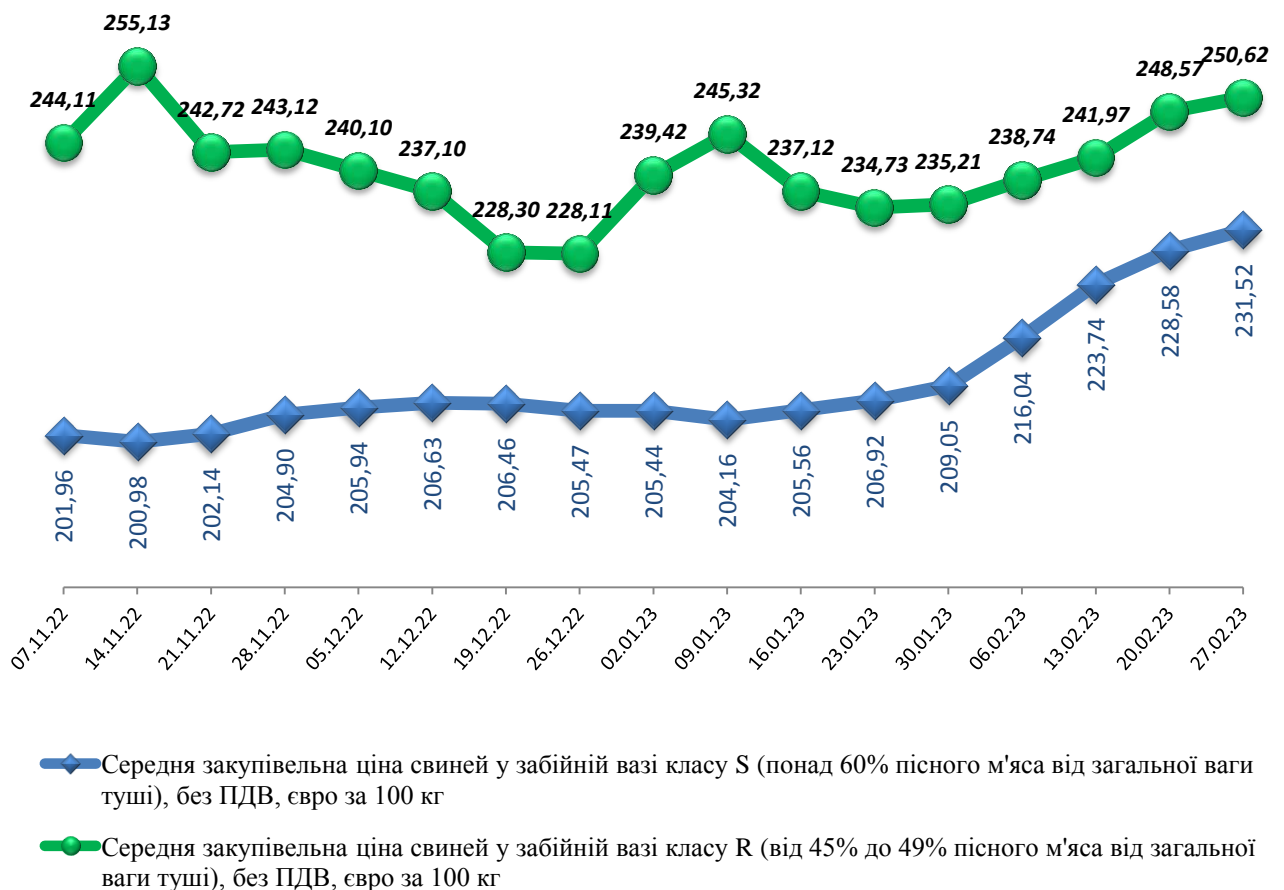

Рис. 2.2 Динаміка середніх цін на свиней у забійній вазі в ЄС

Слід зазначити, що вирощування свиней забійних кондицій для класу S зосереджене майже у всіх країнах ЄС, а для класу R – лише у семи.

Станом на 27 лютого 2023 р. найвища середня ціна на свиней у забійній вазі класу S в межах ЄС зафіксована у Німеччині – 240,76 євро за 100 кг. Найнижча ціна зафіксована у Данії – 183,67 євро за 100 кг (рис.2.3).

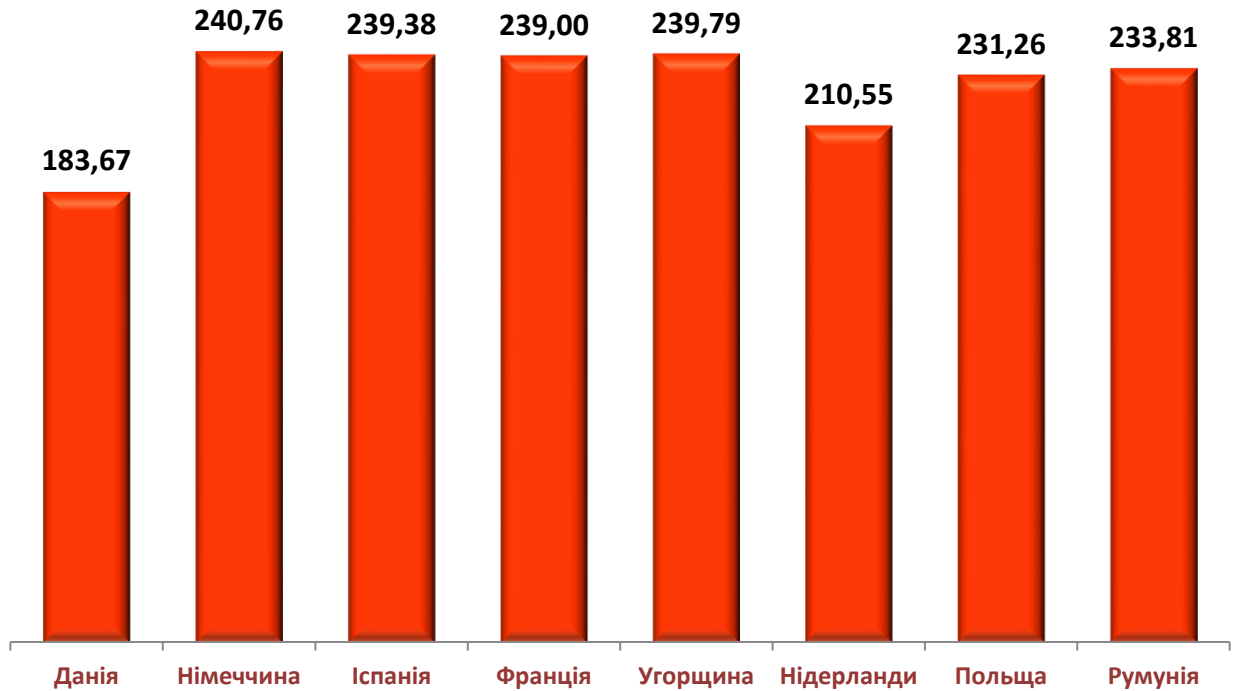

Рис. 2.3 Середні ціни свиней у забійній вазі класу S по окремих країнах ЄС станом на 27 лютого 2023 року, євро за 100 кг

Станом на 27 лютого 2023 р. найвища середня ціна на свиней у забійній вазі класу R у межах ЄС зафіксована у Італії – 255,70 євро за 100 кг. Найнижча ціна зафіксована у Чехії – 186,89 євро за 100 кг.

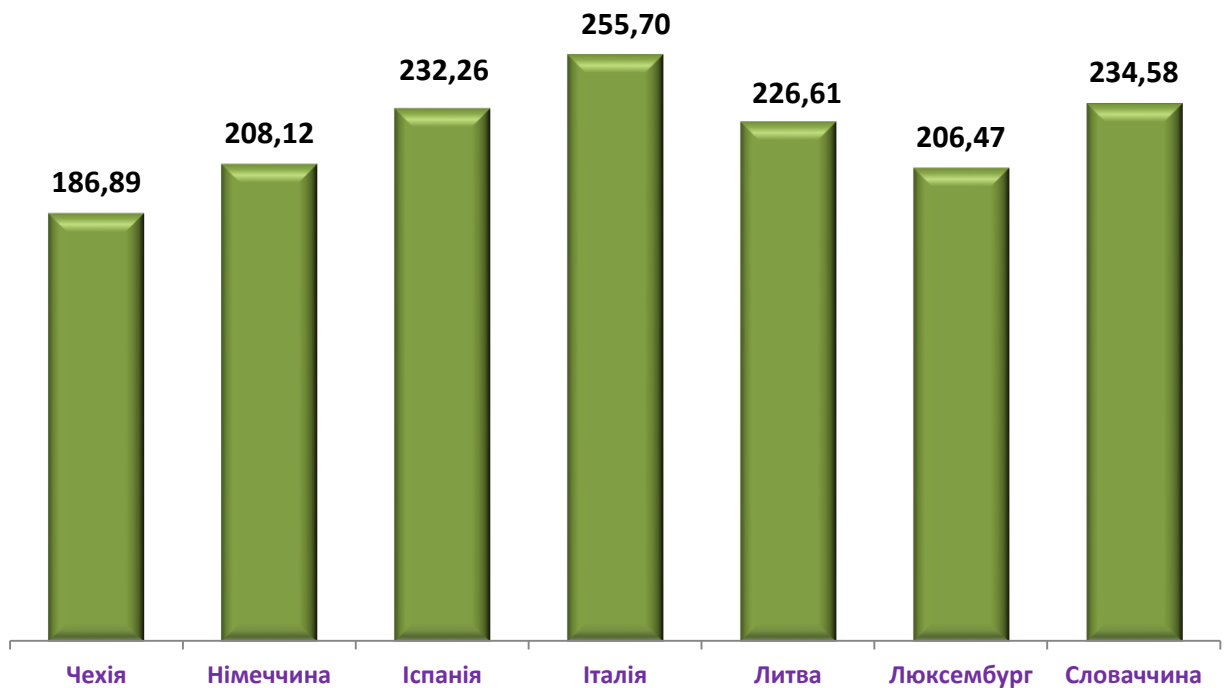

Рис. 2.4 Середні ціни свиней у забійній вазі класу R по країнах-виробниках ЄС станом на 27 лютого 2023 року, євро за 100 кг

Середні ціни на поросят у країнах ЄС

На відміну від цінової ситуації на ринках країн ЄС з продажу свиней, протягом 2022 р. спостерігається зростання середніх цін реалізації поросят.

У лютому 2023 р. середня ціна реалізації поросят становила 78,47 євро за голову, що у 2,1 рази більше, ніж у лютому 2022 р. (37,66 євро). Порівняно з попереднім тижнем станом на 27 лютого 2023 р. середня ціна зросла на 1,43 євро за голову (рис. 2.5).

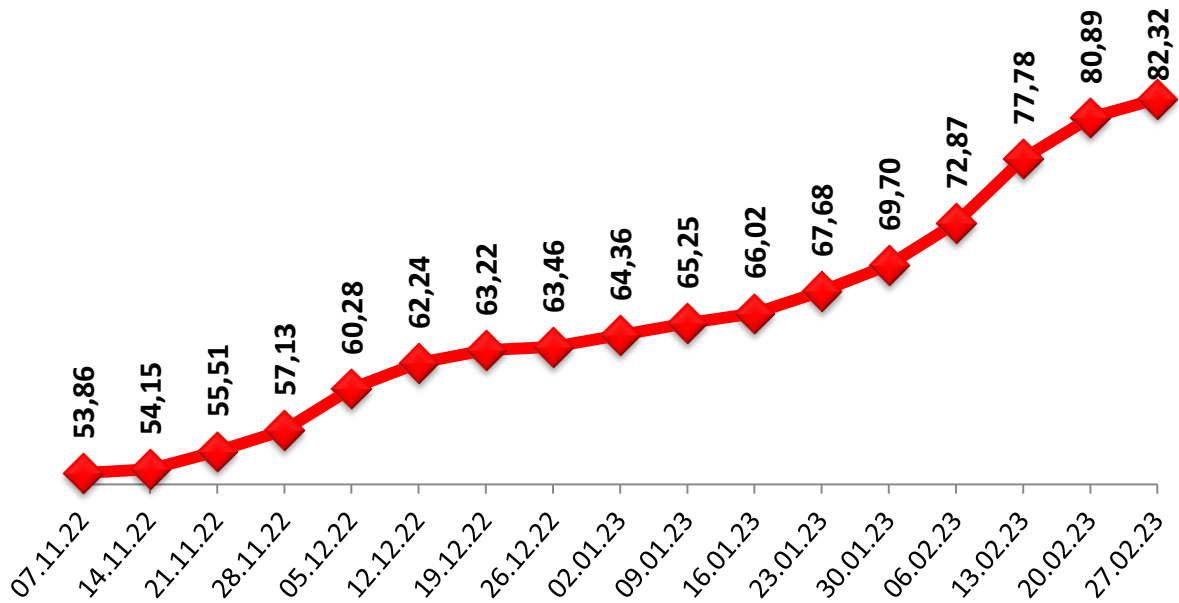

Рис. 2.5 Динаміка середніх цін на поросят (приблизно 20 кг) у живій вазі в ЄС, євро за голову

Станом на 27 лютого 2023 р. у основних країнах-виробниках свиней в ЄС відзначається як зниження так і зростання середньої ціни на поросят.

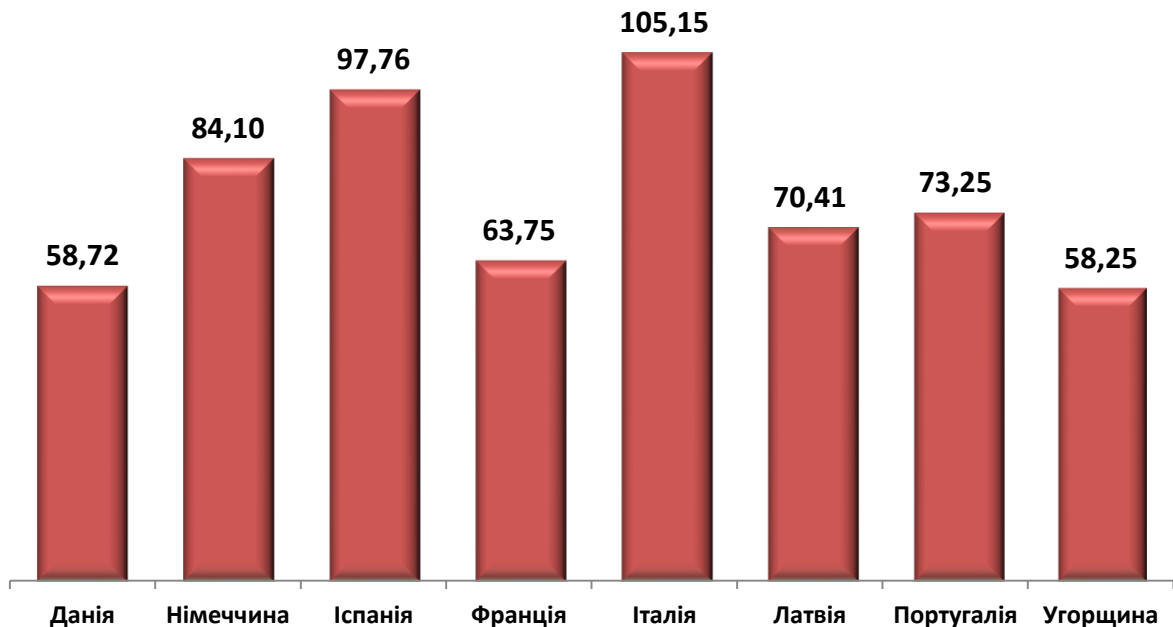

Рис. 2.6 Середні ціни на поросят по основних країнах-виробниках ЄС станом на 27 лютого 2023 року, євро за голову

3. РЕЗУЛЬТАТИ АНАЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ДИНАМІКИ ЗАКУПІВЕЛЬНИХ ЦІН НА МОЛОКО В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄС

3.1 Динаміка закупівельних цін на молоко незбиране II гатунку, придбане суб'єктами господарювання у господарствах населення України (за даними НДІ «Укргропромпродуктивність»)

Рівень поточних цін у середньому по Україні.

Станом на 15 березня 2023 року середня арифметична незважена ціна на молоко незбиране II гатунку по Україні становить **8,35 грн/л**, що на 3,0% більше порівняно до 15 лютого 2023 року (табл. 3.1).

Таблиця 3.1. Динаміка цін на молоко незбиране II гатунку

Показник ціни	15 березня 2023 р.	16 лютого 2023 р.	Динаміка за місяць
min	8,02	7,74	+3,6
max	8,66	8,45	+2,4
Середня по Україні	8,35	8,10	+3,0

Регіональний зріз.

Найнижчі середні закупівельні ціни у Київській, Дніпропетровській, Кіровоградській, Чернігівській та Хмельницькій областях – на **5,0 % – 18,5%** нижчі від загальноукраїнського значення.

Найвищі середні закупівельні ціни – у Закарпатській, Волинській, Рівненській, Сумській та Львівській областях – на **1,2 % – 43,8 %** вищі ніж в середньому по Україні (табл. 3.2).

Мінімальні закупівельні ціни у розрізі регіонів знаходяться у діапазоні **6,60–12,00** грн/л, з них найнижча зафіксована у одному регіоні.

Динаміка цін.

Місячна динаміка. За останній місяць середня закупівельна ціна зросла на **3,0 %**. Зростання середньої закупівельної ціни відбулося у трьох областях, найбільше у Сумській області – на **28,6 %**. У Полтавській зниження на 1,2 %. У решти областях ціни залишилися не змінними. (табл. 3.3).

Таблиця 3.2. Рівень мінімальних та максимальних закупівельних цін по регіонах

Область	Рівень закупівельних цін на молоко незбиране II гатунку, грн/л		
	середня	min	max
Київська	6,80	6,60	6,90
Дніпропетровська	7,50	6,79	8,21
Кіровоградська	7,68	6,87	8,49
Чернігівська	7,80	7,50	8,13
Хмельницька	7,93	7,82	8,03
Україна	8,35	8,02	8,66
Львівська	8,45	8,00	8,88
Сумська	9,00	9,00	9,00
Рівненська	9,69	9,27	10,11
Волинська	11,29	10,56	12,14
Закарпатська	12,00	12,00	12,00

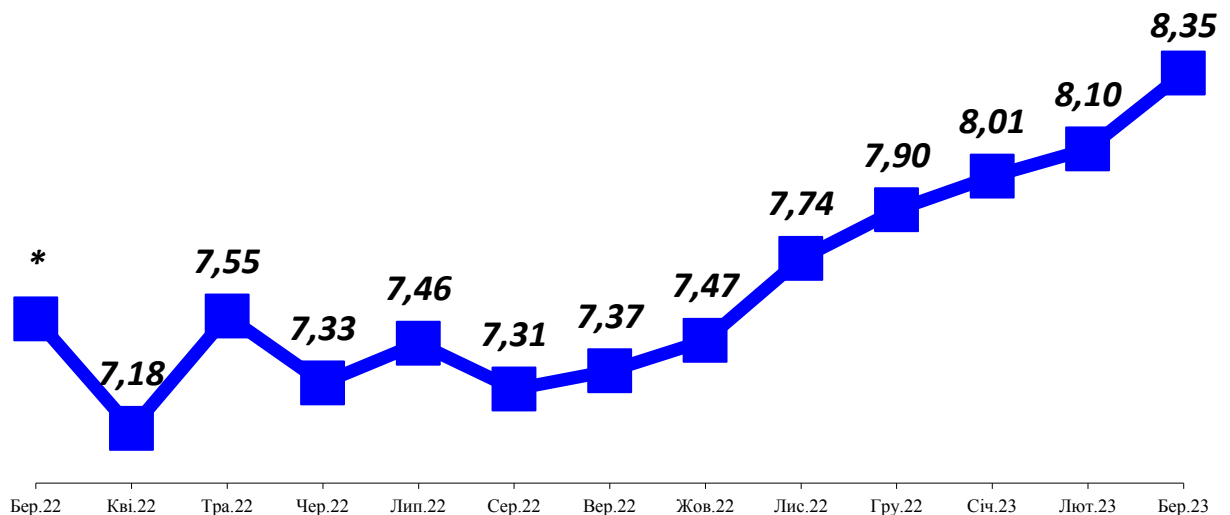

Рис.3.1 Динаміка закупівельних цін на молоко незбиране II гатунку, придбане в особистих селянських господарствах, грн/л

За період з березня 2022 року по березень 2023 року найвища закупівельна ціна на молоко незбиране II гатунку зафіксована у березні 2023 року (8,35 грн/л), найнижча – у квітні 2022 року (7,18 грн/л).

Мінімальні закупівельні ціни у розрізі регіонів знаходяться у діапазоні **6,60–12,00** грн/л, з них найнижча зафіксована у одному регіоні. Діапазон максимальних цін становить **6,90 – 12,14** грн/л, найвища – в одному регіоні (табл. 3.3).

Таблиця 3.3 Закупівельні ціни на молоко II гатунку, придбане суб'єктами господарювання у господарствах населення України

Область	Рівень закупівельних цін на молоко незбиране II гатунку, грн/л		Середні ціни за даними моніторингу науково-дослідних центрів продуктивності:		Зростання (зниження) середніх цін за період,%
	мінімальний	максимальний	Станом на 15 березня 2023 р.	Станом на 16 лютого 2023 р.	
АР Крим*	–	–	–	–	–
Вінницька*	–	–	–	–	–
Волинська	10,56	12,14	11,29	11,29	0,0
Дніпропетровська	6,79	8,21	7,50	7,50	
Донецька*	–	–	–	–	–
Житомирська*	–	–	–	8,58	–
Закарпатська	12,00	12,00	12,00	12,00	0,0
Запорізька*	–	–	–	–	–
Івано-Франківська*	–	–	–	–	–
Київська	6,60	6,90	6,80	6,80	0,0
Кіровоградська	6,87	8,49	7,68	7,68	0,0
Луганська*	–	–	–	–	–
Львівська	8,00	8,88	8,45	8,36	1,1
Миколаївська*	–	–	–	–	–
Одеська	8,00	8,00	8,00		
Полтавська	8,12	8,12	8,12	8,22	-1,2
Рівненська	9,27	10,11	9,69	–	–
Сумська	9,00	9,00	9,00	7,00	28,6
Тернопільська	8,10	8,30	8,30	8,30	0,0
Харківська*	–	–	–	–	–
Херсонська*	–	–	–	–	–
Хмельницька	7,82	8,03	7,93	7,85	–
Черкаська	7,71	8,60	8,16	7,84	4,1
Чернівецька	7,90	8,33	8,13	8,13	0,0
Чернігівська	7,50	8,13	7,80	7,77	–
По Україні	8,02	8,66	8,35	8,10	3,0

* Дані відсутні.

Символ (к) - дані не оприлюднюються з метою забезпечення виконання вимог Закону України "Про державну статистику" щодо конфіденційності статистичної інформації.

3.2 Динаміка закупівельних цін на молоко у країнах ЄС

Середні закупівельні ціни в ЄС

У країнах ЄС у 2022 р. відбувалися щомісячне зростання закупівельних цін на молоко [4]. У лютому 2023 р. середня ціна закупівлі молока зросла на 28,6% порівняно з лютим 2022 р. і становила 56,37 євро за 100 л, а порівняно з січнем 2023 р. – зменшилася на 3,8% (рис. 3.2).

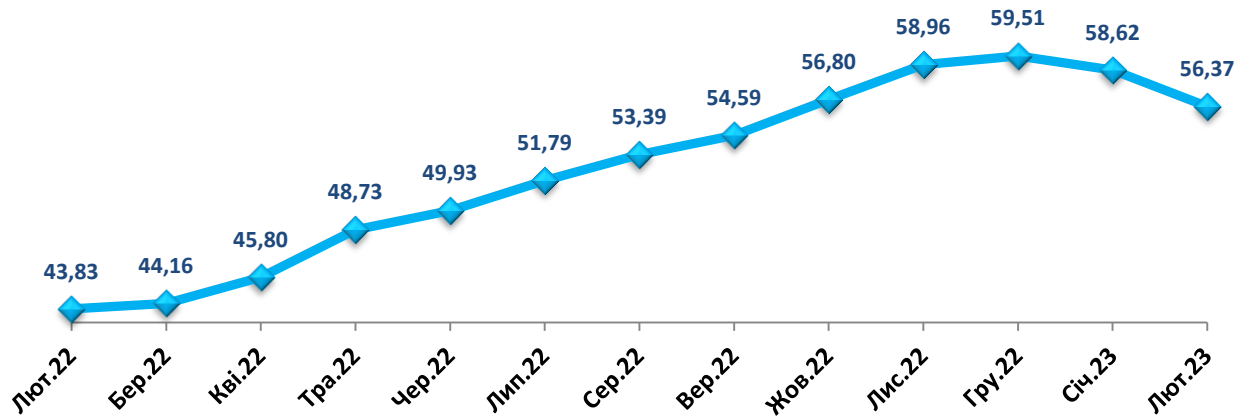

Рис. 3.2 Динаміка закупівельних цін на молоко в країнах ЄС, євро за 100 л

* Станом на 08.03.2023 р. за даними Європейської комісії ціни закупівлі молока у виробників наведені з урахуванням вимог Регламенту ЄС 2017/1185, стаття 12, додаток II.4 (а), згідно з яким країни ЄС надають ціни на сире молоко з фактичним вмістом жиру і білків.

** Розрахункові дані за відповідний період, згідно з курсом НБУ, що встановлений в останній робочий день місяця.

Цінові тенденції в окремих країнах ЄС

У лютому 2023 р. найвищі ціни на молоко серед основних країн-виробників ЄС, фіксувалися у Ірландії – 67,66 євро за 100 л, Німеччині – 60,35 євро за 100 л та Іспанії – 59,85 євро за 100 л. Найнижчі ціни на молоко у Литві – 38,64 євро за 100 л, Польщі – 47,75 євро за 100 л, Франції – 50,44 євро за 100 л (рис. 3.3).

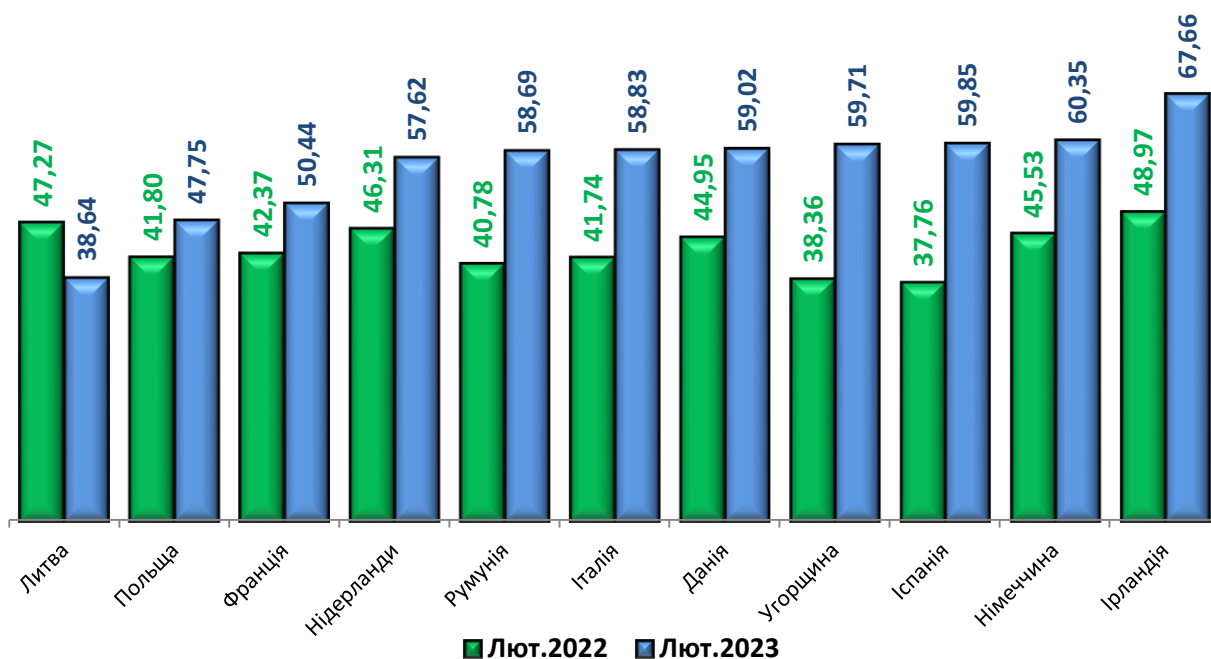

Рис. 3.3 Закупівельні ціни на молоко у розрізі окремих країн ЄС, євро за 100 л

** Розрахункові дані за відповідний період, згідно з курсом НБУ, що встановлений в останній робочий день місяця.

Світові закупівельні ціни на молоко

Молочний сектор обслуговує понад сім мільярдів споживачів і забезпечує життєдіяльність приблизно одного мільярда людей, що живуть на молочних фермах.

За даними Міжнародної молочної дослідницької мережі фермерських господарств, середня ціна на молоко у світі у **січні 2023 р.** становила **39,70 євро/100 кг** (або 40,85 євро/100 л).

За даними Служби аграрного маркетингу Міністерства сільського господарства США, за підсумками січня 2023 р., середня ціна на молоко в США становила 47,29 євро/100 кг на 0,3% більше відповідного показника 2022 року.

НДІ «Укразропромпродуктивність»

За даними Голландської федерації сільського господарства та садівництва, у Новій Зеландії, у січні 2023 р., середня ціна становила 64,61 євро/100 кг, що на 11,4% менше відповідного показника 2022 року.

За даними Міністерства сільського господарства США, закупівельна ціна на молоко в Аргентині у січня 2023 р. становила 35,73 євро/100 л, що на 17,2% більше відповідного показника 2022 року [5].

ВИСНОВКИ

Дослідження закупівельних цін на основні види сільськогосподарської продукції є важливою складовою серед чинників, тенденцій і особливостей формування регіональних ринків продовольства.

У березні 2023 року за даними моніторингу, проведеного НДІ "Укragропромпродуктивність", в Україні спостерігаються різні тенденції у сфері закупівлі великої рогатої худоби, свиней та молока від населення, а саме:

- за місяць найбільше зростання на корів вищої вгодованості – на 3,39%
- ціни на свиней знаходяться в межах 70,85 грн за 1кг живої ваги (категорія перша-екстра) та 67,96 грн за 1кг живої ваги (друга категорія). Середня ціна поросят-молочників становить 2421,96 грн за голову;

- за останній місяць середня закупівельна ціна на молоко незбиране II гатунку зросла на 3,0 %. Зростання середньої закупівельної ціни відбулося у 3 областях, найбільше у Сумській області – на 28,6 %. У Полтавській зниження на 1,2 %. У решти областях ціни залишилися не змінними.

За даними Європейської комісії цінові тенденції у сфері закупівлі продукції сільського господарства у країнах Європейського Союзу були наступними:

- У лютому 2023 р. середня ціна телиць у країнах ЄС становила 2,80 євро за 1 кг живої ваги, що на 1,1% більше ніж у лютому 2022 р., та на 1,0% більше від попереднього місяця. Водночас це у 2 рази перевищує рівень закупівельних цін в Україні. Середня ціна бичків у лютому 2023 р. у країнах ЄС становила 3,43 євро за 1 кг живої ваги, що на 1,7% менше показника відповідного місяця 2022 р., та на 1,0% більше від попереднього місяця.

- Станом на 27 лютого 2023 р. середня ціна реалізації свиней у забійній вазі класу S становила 231,52 євро за 100 кг, що на 53,0% більше ніж 28 лютого 2022 р., свинина класу R – 250,62 євро за 100 кг, що на 47,1% більше. У лютому 2023 р. середня ціна реалізації поросят становила 78,47 євро за

голову, що у 2,1 раза більше, ніж у лютому 2022 р. (37,66 євро). Порівняно з попереднім тижнем станом на 27 лютого 2023 р. середня ціна зросла на 1,43 євро за голову.

- У лютому 2023 р. середня ціна закупівлі молока зросла на 28,6% порівняно з лютим 2022 р. і становила 56,37 євро за 100 л, а порівняно з січнем 2023 р. – зменшилася на 3,8% січні 2023 р.

Ринок м'яса і молока як важливий сегмент продовольчого ринку постійно знаходиться у центрі уваги аналітиків, оскільки він є особливою сферою прояву економічних відносин між товаровиробниками і споживачами, індикатором стану розвитку багатьох галузей вітчизняного агропромислового комплексу, а також характеризує добробут населення та його купівельну спроможність.

Зважаючи на особливе місце м'ясного і молочного секторів в агропродовольчому комплексі будь-якої держави, дослідження цінових тенденцій у цій сфері є актуальним як в Україні, так і у країнах Європейського Союзу. Значимість проблем розвитку цих секторів спонукає до їх всебічного вивчення з метою створення цивілізованого українського ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Яців І. Б., Яців С. Ф. Формування цін на сільськогосподарську продукцію як чинник розвитку аграрного сектору економіки // Аграрна економіка. – 2015. – Т. 8, № 1-2. – С. 24-31 [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ae_2015_8_1-2_6.
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua (дата звернення 14.03.2023)
3. Тенденції розвитку галузі тваринництва та ринків м'ясо-молочної продукції України / В.М. Івченко, А.Ю. Мамочка Київ : НДІ "Укragропромпродуктивність". 2022. 69 с.
4. Офіційний сайт Європейської комісії. URL: http://ec.europa.eu/taxation_customs/ (дата звернення 15.03.2023)
5. Офіційний сайт Міністерства сільського господарства США. URL: www.usda.gov (дата звернення 10.03.2023)
6. Світове виробництво молока в 2020 році досягло 903 млн тонн – IFCN.

URL: <https://infagro.com.ua/ua/2021/01/15/svitove-virobnitstvo-moloka-v-2020-rotsi-dosyaglo-903-mln-tonn-ifcn/>

**Івченко Володимир Миколайович,
Солошонок Алла Леонідівна,
Мамочка Анна Юріївна**

**Аналітичні дослідження
цінових тенденцій
у сфері закупівлі
великої рогатої худоби,
свиней і молока
в Україні та країнах ЄС**

Редактор *Г. Г. Руденко*

Комп'ютерне складання та верстання *А. Ю. Мамочка*

Научно-аналитическое издание содержит информацию о ценовых тенденциях в сфере закупки крупного рогатого скота, свиней и молока в Украине и странах ЕС. Аналитический обзор динамики закупочных цен на крупный рогатый скот, свиней и молоко цельное II сорта, принятых от хозяйств населения Украины, осуществлен на основании данных, полученных путем опроса объектов, осуществляющих закупку и переработку этого сырья в 24 регионах. Аналитический обзор средних цен реализации КРС, свиней и молока сырого всех видов от сельскохозяйственных предприятий проведен на основании данных Госкомстата Украины. Также исследования содержат информацию об уровне закупочных цен на КРС, свиней и молоко в странах ЕС (по данным Европейской комиссии). Приведенные материалы при необходимости могут быть использованы специалистами любой сферы деятельности для анализа ценовой ситуации на рынке сельскохозяйственной продукции.

The scientific and analytical publication contains information on price trends in the field of purchase of cattle, pigs and milk in Ukraine and EU countries. Analytical studies of the dynamics of purchasing prices for cattle, pigs and whole milk of the second grade accepted from households of Ukraine have been made on the basis of data obtained through surveys of objects that make purchases and processing of these raw materials in 24 regions. An analytical review of the average prices for cattle, pigs and raw milk of all types from agricultural enterprises was carried out on the basis of data from the State Statistics Service of Ukraine. Also, the study contains information on the level of purchasing prices for cattle, pigs and milk in the EU countries (according to the European Commission). The provided materials can be used, if necessary, by specialists of any sphere of activity for the analysis of the price situation on the market of agricultural products.

Підп. до друку 25.02.21

Формат 84×108 1/32.

Папір друкарський № 2.

Гарнітура Times New Roman.

Друк офсетний.

Ум. друк. арк. 1,5.

Обл.- вид. арк. 2,9.

Наклад 300 прим.

Зам. №

Український науково-дослідний інститут продуктивності агропромислового
комплексу
Міністерства аграрної політики та продовольства України

03035, Київ-35, Солом'янська площа, 2.
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
серія ДК № 1375 від 28.05.03